

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön aprilis 15^{kén} 1841.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

A' kápolna-látogató.

(Szicizilii történet.)

Szicizilia legtöbb nemesének saját kápolnája van, mellybe halottait temeti, és ott sátoros ünnepeken néhány különös szertartásokat tart. 1815-ik év vége felé Zambani asszony, egy Messina közelében lakó szicizilii herczeg neje, férje 's gyermekeinek nyilvánítá a' kívánságot, hogy régi kápolnáját, mellyben huzamosb idő óta nem voltak, 's mellynek ezen estén, sz. Rozália innepére, kivilágosittatni kell vala, meg akarná látogatni. A' herczeg fíjainak egyike, a' most is élő San Severinói herczeg, akkor 18 éves volt. Anyjának ötlete nem volt inye szerint; azért őt nem is akará oda kísérni; azonban ama sürgetős kívánságnak, hogy minden család-tag jelen legyen, engedni kelle.

Sem a' templom regényes szép fekvése, sem a' bizanczi modorban épült boltozat alatt szálló orgona-hangok, sem a' tiszta fényökkel goth czifrázat 's arab képfaragványokat megvilágító tömérdek viasz-rudak fénye nem voltak képesek az ifjúnak figyelmét lekötöni. Egy gyónszékbe veté magát, 's a' halott-mise alatt aluvék, nem véve részt a' templomi ajtatosság 's az est innepélyében.

Midőn a' herczegnő inádság után a' templomból visszatérendő volt, nem lelé fíját; gondolá azonban, hogy talán az isteni tisztelet végződése előtt elhagyá a' kápolnát, 's haza ment; sőt midőn még a' palotába sem érkezék-meg, hivé, hogy gyermeki önelmüségből Messinába ment, hol a' családnak szintén palotája volt.

Ez alatt a' fiatal herczeg, kereszt nevéől Ramiro, nyugton maradt a' gyónszékben; — midőn mindnyájan eltávozanak, a' gyertyák kioltattak 's a' szerzetesek énekét mély csend követé, az ifjú még aluvék. Az ismét nem előbb, mint csak jövő évben felnyitandó kápolna kulcsát a' család-fő magához vevé. Az álom után, mellynek

hosszát az ifjú Ramiro meghatározni nem tudá, fölébredvén a' gyónszékből kilépe, csudálkozék a' köröskörül uralkodó mély setétségen, 's néhány lépést tön be a' templomba, hogy magát a' hely irányához alkalmazni tudja, midőn hirtelen lépteke halla. Megállt: egy magas férfi ferrajulo vagy nagy olasz köpenybe burkolva, kezében lámpával az oltárhoz lépett, valami után lehajolni látszék, tovább ment, 's eltűnt. Félelem, vagy álmosság volt, mi az ifjú Ramirót a' gyónszékhez szegezé, melybe a' titokteljes jelenetkor vonult vissza. Ő ezt a' nap felkölte előtt nem hagyá-el; előbb azonban gondosan átkutatá a' kápolna belsejét, melyet zárva lelt, a' nélkül, hogy az oltárnál vagy a' templom hajójában kijárást talált volna. Kutatás után egy ablakba mászott, 's innen a' szabadba leugrék. Távolléte kevéssé ötlék-föl, 's anyja azon hiedelemben maradt, hogy fija az éjt Messinában tölté. A' kápolnabani jelenet azonban nem ment-ki az ifjúnak fejéből. Ugy hívé, hogy azzal egy szülőit illető titok függ össze, 's magának egy regényes kaland felfedezését ígéré. De miként juthatna a' kívánt felvilágosításhoz, soká gondolkodék fölöle.

Sz. Rozália innepe után nyolcz nappal mondá szülőinek, hogy éjen át Messinában marad. Azonban egy pár pisztol, kard 's a' szükséges kulcsokkal ellátva a' kápolnába 's ismét a' gyónszékbe ment. Három óráig várakozék ott, de semmit sem látott, 's végre elalvék. Ez történt a' harmadik 's negyedik próbán is, 's fáradsága sikertlen maradt. Végre azon gondolatra jött, hogy az egész kalandot csak képzelgés tükrözé elő, 's az egész éjlatogatást csak álmodta. E' meggyőződésben vállalatával egészen föl hagyott, 's egy hónap mult. Midőn egy reggel Messinából visszatért, egy szicíliai ferrajulóba burkolt férfit látott, kinek termete előtte ötlék. Az éji látogatóhoz hasonlított az, 's elhatározá, hogy még ez estén kurkászátát ujra megkezdi.

Messina 's a' kápolna között egy kis lak fekvék, melybe az ifjú beszóllt, tudósítást veendő. Innen még több házba tért-be a' pórokat kérdő, ha nem láttak-e egy férfit, kit ő leirt. „O igen — felelt egyik — jól ismerjük őt, igen jótékony ur, de nevét nem tudjuk. Alamizsnát osztogat a' vidékben, 's R i n z o s szegény paraszthoz, kinek szép leánya van, gyakran megy.

Eltökélve e' kalandnak egészen végére járni, Ramiro oda vezeté magát, 's a' kunyhó lakosát, kinek leánya valóban csudaszép volt, megkérdé az idegennek neve iránt. — „Mi nem tudjuk azon férfi nevét, ki után kegyed tudakozódik — mondák — azonban úgy hisszük, a' C o s t a - család tagja, mellyről sokat beszél. Ha

nem volnánk meggyőződve a' felől, hogy az alamizsna, melyet kapunk, signora Costa-tól jó, az idegentől nem fogadnánk-el jótéményt. Élte 's viszonyai felől legkisebbet sem tudunk."

Alig végződék a' második Ave Maria, az ifjú jól fegyverkezve 's kandibban, mint valaha, magát ismét a' gyónszékbe rejté, az ismeretlenségre leskődő. Ezen éj is elmúlt a' nélkül, hogy az magát láttatná. A' látkör már a' regg szürke színével volt bevonva, 's az ifjú már föltevén hasztalan kémlődéseivel örökre fölhagyni, kilépett a' gyónszékből, midőn figyelmét kulcsőrej izgatá-föl. Azonnal visszalépett a' székbe, leskelődék, 's egy titkos ajtót láta fölnyilni, melly két oszlop között levén, falat képeze, melyet kívülről nem leheté észre venni. Érthetlen szók hatának hozzá, 's egy köpenybe mélyen beburkoltt férfi lépe-ki. Az oltár előtt meghajlott, a' hozzá felvezető lépcsők egyikét fölemelé, 's valamit tön alá; ekkor a' sekrestyébe ment, 's eltűnt. Az ifjú még fél óráig maradt rejtekében; a' sekrestyét pontosan átkutatá, de üresen találá azt; az idegen sem jelenléte sem eltávoztának semmi nyoma nem volt. Ramiro visszatért a' kápolnába, az oltár zsámolyát fölemelé, de ott mit sem talált. Csak hosszú kutatás után fedezett-föl egy a' lépcsők alatti kis ürben levő faszegyet, melyről egy kis gömbölyű kulcs, a' zongoráéhoz hasonló, csügge. Kezébe felvevő azt, a' lépcsőt ismét leereszté, 's az oszlopokhoz ment, hol sok keresés után kis nyílást fedezett-föl. De kinyissa-e ezen ajtót, 's daczoljon a' veszedelemmel, mellynek magát ez által talán kiteszi? A' földatti tornáczból, hova ezen ajtó vezet, hozzá hangok jutottak. Tengeri rablók barlangja vagy zsákmányuk védhelye. Akár mi volt, az ifjú nem bátorkodék a' titokteljes barlangba. Mindent helyére tön tehát, 's atyja palotájába tért vissza. Gondosan kerülé pedig a' fölfedezésnek valakivel közlését. Talán félt ennek tudatása által családja becsületét veszélyeztetni.

A' kandiság győzelmes lön az okosság félénk tanácsa fölött. Eltökélé a' titokteljes kápolnát nappal látogatni-meg. A' kulcs helyén volt, 's a' nehéz ajtó különös könnyűséggel forgott sarkain. Egy sötét tornácba pillanta-be. Semmi világosság a' távolban; mindenütt halotti csend. Tagjai megmerevültek a' nedves boltban. Félelemből, nehogy őt ut közben valamely reménytelen gát feltartóztassa, vagy a' szerénytelen látogató büntetéseül tett vaskelpeczébe lépjen, az ajtót lassan ismét bezárá, 's megelégedett a' fölfedezés kezdetével. A' kulcsot ismét helyére, a' lépcsők alá tévé, következő napon lámpával jövendő-el. Ez megtörtént. Az ajtót kinyitá; megvizsgálá azt kívül belől, 's látta, hogy az egy rugó ál-

tal magától ismét bezáródik, 's más kulcs nélkül ki nem nyitható, és az első kulcs belőlről nem nyit. Ezen új akadály megszeppenté, 's a' félelem, a' föld alatti boltban elevenen eltemettetni szándoka kivitelétől egy pillanatig visszatartá. Azonban elégületlen azzal, hogy a' dolgot minden szerencsés eredmény nélkül ennyire vitte, a' kápolnát elhagyá, hogy harapó fogót, reszelőt 's kalapácsot hozzon, azzal a' második ajtót kinyitandó. Egy óra múlva, a' holmit a' legközelebbi házból beszerezvén, a' kápolnába visszatért, 's a' kulcsot a' lépcső alatt keresé: de ez nem vala ott. — Gyakori látogatásai gyanút gerjesztének-e, vagy talán maga volt ott az éji látogató? nem tudá. Lassan ajtóhoz lopódzék; fülét az előtte ismeretes kis nyíláshoz tévé, és sokáig e' helyzetben maradt a' nélkül, hogy vagy neszt hallott vagy valamit fölfedezett volna. Végre egy óranegyedni várakozás után, a' köpenyes férfi hirtelen kilépett a' titkos ajtón, melly előtt Ramiro állott. Meglepetésök kölcsönös volt; mindketten néhány lépésnyire hátráltak, 's kezök kardjokra tévék; az idegen is fegyverkezve volt. Először Ramiro szólott: „kicsoda ön uram? mi dolga van önnek kápolnánkban?” — „És kis ember, — válaszolt az idegen gunynyal — ki hívta önt ez órában ide? Legyen olly tetszékeny, 's távozzék tüstént; mert ha nem akar olly tetszékeny lenni, késelmessége veszélyes lehet reá nézve. Különösen ha élete kedves, feledje-el, a' mit látott, látogatásait hagyja abba, 's jövőben ne engedjen magának e' féle gondolatlanságot. Ez egyszer ifjúsága 's családja tekintetéből megkimélem!” — „Tudja-meg hát hasonlóan, ön nevetséges nyegle, hogy el nem hagyom önt, míg titkos munkájáról elegendő felvilágosítást és számot nem adott!”

Az ifjú e' szóknál kardját kihuzá, 's minden mozdulatát figyelemmel kísérte az idegennek. Ez egy athléta természetű mintegy 45 évű férfi volt. Az ifjút hevesen rohaná-meg, ki azonban ügyesen kikerülé őt, 's oldalán könnyű sebet ejte. Az idegen, kinek dühe ez által nagyobbították, kardját gyilokul használá; hevesen, szurt Ramiróhoz, 's karját megsebesíté. Szerencsére ez nem vetkőzteté-ki fegyveréből az ifjút, sőt inkább vérző karjával hirtelen olly jól irányzott bökést adott, hogy markolatig ment ellenének testébe kardja, mellynek kivonása által a' seb olly nagy lön, hogy a' belrészek kijöttek, 's a' kápolna padozata vértől piroslik.

„Ön kényszerített reá — szólott az ifjú — nekem védni kelle magamat. De mondja-meg e' végzettelmes pillanatban, mivel szolgálhatok önnek?” — „En el vagyok veszve — szólott amaz — 's csak egyet kérek!” „Szólljon!” — „Vegye e' kulcsokat, dobja a' tengerbe, és soha se iparkodjék megtudni, mi nézetek hoztak e' kápolná-

ba. Ez csak egyedül engem érdekel. Én ön keze által halok-meg; ne tagadja-meg kérelmemet!”

Ramiro kerülé a' felelet-adást kérelmére a' haldoklónak, ki-nek a' szomszéd kunyhóba viteléről gondoskodék. Itt az Don Gaetano Cantarello, egy gyanús hírű embernek ismertetékmeg. — Zambani asszony azt hívé, fija valami szerelmi történetke miatt verekedék-meg Cantarellóval. Meglátogatá tehát a' haldoklót, tőle a' szerencsétlen esemény felől felvilágosítást veendő. — „Madame! — felelt ez — mivel fija az eseményt nem világosítá-föl, engedje-meg, hogy én is hallgassak felőle.” Két nap mulva meghalt a' nélkül, hogy csak legkisebb felvilágosítását adná a' dolgoknak; sőt a' nélkül, hogy az orgyilkolás gyanúját, melly az ifjút terhelé, eltávolítná. Ezért kezességet kívántak.

A' palermoi törvények soha sem, különösen pedig azon korban, mellyről beszélünk, éppen nem mutatkoztak igen szigorúknak a' nemesség botlásai iránt. Ekkor azonban a' nyilvános hang keményen kiáltott Ramiro ellen. Ehhez járult még a' szomszédságbeli több parasztnak vallomása, kik látni akarák, mint bujkált legyen a' vádlott a' kápolna körül, hogy Cantarellóval összejö-hessen; ennél fogva a' család kényszerítve látá magát egy időre a' háznál szoros felügyelet alatt tartani az ifjút. Anyja a' nélkül is félt Cantarello rokonainak boszújától, tudván, hogy a' szicíliai csak gyilkok-szurásokkal nyilvánítja boszúját. Ramirónak nem volt szabad elhagyni a' palotát a' nélkül, hogy inasok serge ne követné. Estve szobájába záraték, 's hozzá senkit sem bocsátottak. Ezen felügyelet tizennégy napig különös szigorúsággal folytatatták. Ha anyját kéré, hogy e' büntetés alól mentené-föl, azt felelé: szabadsága csak nyilatkozásától függ; mit ő azonban állandóan mindig megtagadott. Ha a' dolog szerelmi ármány, ifjúsági dőreségből történt, nem félhet szigorú ítélettől, 's csak arra kéri, világosítsa-fel őt a' kaland indító oka iránt. — De ezt ő mindig megtagadta. Tizennégy nap mulva a' szigorú örködéssel alább hagyni kezdtek. Zambani asszony, kinek gyöngéd figyelme őt soha sem bocsátá-el szem elől, egy éjen át Messinában volt kénytelen maradni. Az ifjú használa az alkalmat, az ablakon leugrék a' kert-be. Egy pisztolt 's tüzszerszámot vitt magával, hogy a' hihetőleg még most is kápolnában levő lámpát meggyujthassa. Belépván, pillantata a' szerencsétlen Cantarello véréből piros márvány lapokra esék. Borzadály futá őt el, meglátva azt; azonban a' benne még mindig uralkodó kandiságtól ösztönöztetve, felnyitá az ajtót; a' második zárt levevé; az ajtó közé, nehogy bezáródjék, botot tön, 's a' tornácba lépe. Alig tevé azonban lábát be, a' föld alatti

boltból elrothadt állat-test büze özönlék elő, mi az egész kápolnát olly hamar eltölté, hogy ha megfulni nem akart, ablakot kelle tárti. Nehány pillanatig váraozék, 's midőn a' kápolnába 's ebből a' tornácza tisztább lég tolult, belépe. A' bolt alacsony, a' lejárás szűk volt. Mintegy húsz rőfnyire az elsőtől második zárt ajtót lelt. Lámpája segítségével a' földön köröskörül keresgél, 's meglelé ennek kulcsát. Az ajtót fölnyitá; de ebből ismét olly borzasztó bűz tolult elő, hogy olly gyorsan, mint tudott, a' kápolnába visszasietett, hol addig maradt, míg a' dögvészes miasmák elvonultak.

(Vége következik.)

HAZAI HIRLELŐ.

Nyílt levél.

Sümegh, tavasz elő 30-kán. Feszült vágygyal teljesitem Pestről eljövetelemkor nyilvánított kívánságodat, Zala regényes vidékeire érkeztem után megírni némi nevezeteseb utazási kalandaim. Bár e' tudnivágyadat kielégítőleg teljesíteni óriási munka, ám lásd mindazáltal, okosodjál belőle! — A' kellemes idő andalgásig merengetvén képzetemet az ébredni kezdő természet serdülő tárgyain, csak hamar Téténybe érkeztem, hol minden lépésre szorosb felügyelést kiáltó, süllyedéssel ijesztő utak dicső emlékü Mátyásunk keréktörő követ hozák eszmembe, 's gondolám, valljon nem a' ezinkotai itsze privilegiuma áll aránylag - e Tétényben is. — Fejér megyének több szép pusztáin 's helységein keresztül haladva Fejérvár álla előtttem, a' multnak fénye, de jelenleg hódolván a' művelt Pest mind szellemi mind anyagi haladásának csend és szende nyugalom utszáin, fasorokkal prémzett több rendbeli sétányai kellem-élvezettel kínálkoznak; jól rendezett nemesi 's polgári casinói nem kevés kényelemre 's a' nem régen létre hozott minden más kényelmet kizárva, egyedül az értelmi fejlődést 's nemzeti haladást magának kitűző olvasó társaság a' megyének czélszerű bölcs rendelkezésére mutatnak; és ezutósa az, mi kivívja magának azon érdeket, hogy minden honfi figyeljen e' jeles társulatra. Részvényesei még dámák is Minthalátnám, hogy esudálkozol. — Dámák! mondom, kiknek elfogadásukra kényelemmel butorozott külön terem kínálkozik A' fő könyvtár járásonként fiók-könyvtárokra osztatik, hogy nemesak a' jelen levő, hanem falukon is minden részvényes élvezhesse a' tudományos kifejlődés mennyei hatását Áldva ez eszmét, azon ohajtattal, hogy bár honunk minden megyéje illy lelkesedéssel 's czélszerű módokkal nyujtana mindenkinek eszközt a' szellemi haladásra, folytatám utamat. Figyelmem minden tárgyon a' milly felületesen keresztülhatott, éppen olly mélyen süllyedt a' Veszprém város utszáin levő majdnem feneketlen mocsárba. Még a' járdák is bokáig erő sárral telvék: a' különben is keskeny utszák nem feleltek fárasztó ügyességgel járhatók lehetnének. — Lovaim, bár nehezen, kiszabadulhattak ugyan, de megsüllyedt figyelmemet csupán a' tükröző magyar tengernek, a' Balatonnak, meglátása vonhatta-ki, mellynek hullámai Somogy felől mossák a' szélről kiveretett, bástyákként álló jégtömeget, sőt Zala megyefelől a' tömött helységek közt komoly méltósággal kiemelkedő füredi fürdő ha-

tárát is, mellynek ügyes felvigyázói előleges intézkedéseik által csinosítási 's javítási iparuknak vizsonti jeleit mutatják egy egész sor boltoknak czélszerű felállításával 's más csinosítást elősegítő intézkedéseikkel. Azon ohajzatom édes érzetében, hogy bár minél előbb e' magyar tenger vízmedre buzakalászokkal kínálkozzék a' most keskeny határ közé szorított Balaton melléki tömött számú lakosságnak, a' hosszú hegyláncz tövében: „miféle apró ökrök azok?” — kérdém enyelgve egy az ut mellett szántó embertől. — „Szamarak, uram! — lön a' felelet! — Erejekhez arányzott alkalmaztatásukért nem adnám ökörért!” — Honunkban e' bár akármi szemettel kiteleltethető állat, kivált hegyes helyeken, nem érdemlene-e nagyobb méltánylást? — Haladva Tapolca terén a' földi muló eszméktől egy felsőbb élvezetre szállítják-felnémán az utazót szent György, Csobáncz, Hegyestő, Badacson, Szigliget tornyosodásai. Elnémul az ember szája; csak a' szív sohajt; csak a' képzelet enyelg ezeknek óriási ormain, a' látható régiségek látásával néma kedélylyel hirdetvén a' mulandóság emlékét; mintegy szemrehányással ki nem magyarázható aggodalmat érezve halad az utazó mind addig, míg Rezi, Tátika, 's az őt testvérileg környező város felett méltósággal felemelt Sümeg várait tekintí-meg. Ekkor akarátja ellen ébred-fel ez öntudati szemrehányás: „becsüljük a' külföldi tájt; emlegetjük egy olasznak mesterkélt tájrajzait; bámuljuk a' külföldi mesterkélt tüneményeket, de titeket, természettől áldott honomnak rejtett kincsait feledve, hálátlansággal az előkor iránt elhanyagoljuk. — Engedd-meg, ha édes honom e' hiányán aggodalmam között most megnémulok. — Másszor folytatom

FODOR LAJOS.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Nehány brazíliai betegségről. — A' *Revue Britannique* a' „*Dublin University Magazin*“—ból Walsh tanár czikkelyét közli, mellyből mi a' következő tudósítást néhány, Braziliában gyakori, betegségről emeljük-ki. — Franciaországban egy igen szellemdús brazíliaival találkozám, kit don Petro gyógyászat tanulása végett Európába küldött. Londonban ismeretségünket folytatók, midőn ő tanulni oda jöve. Braziliába utazván, vele Rio Janciróban találkozám, hol ő csekély szolgálatimat, mellyeket neki francia országban 's Angliában teheték, uzsorával visszaadni törekvék. Egyebek között neki köszöném az engedelmet, hogy a' de la misericordia-kórházat, mellynek ő ügyelője vala, meglátogathatám. Ha e' roppant intézetben, hol 760. ágy folyvást elfoglalva volt, 's hol a' betegségeket minden különféleségökben lehetett látni, fontos esemény történt, ő arról engem legott tudósított, 's azt együtt vizsgáltuk-meg. A' bogarak száma Braziliában olly nagy, hogy azokat sokaságban mindenütt kalébolva láthatni. A' kiszáradt fák nem omlanak szét, mint Európában, lassanként, de mihelyt kiszáradnak, nyomban számtalan felfutó növénynyel borítvák: 's milliónyi bogár által, mellyek ott tanyát ütnek, szét-turkáltatnak. Az állati állományokat szintolly hirtelen fölemésztik a' benne lakó bogarak és férgek, 's néhány beteg a' kórházban még élteben csupán illyen kis lényekből látszék állani. Több illy nemű eset közül, mellyeket megvizsgáltam, csak néhányat említek. A' tropicai tartományokban mindig látni a' nagy kék legyet, miként repked a' betegek körül, 's míg ezek alusznak, vagy nyitott szájjal eszméletlenül fekszenek, tojásait ezen üredékbe vagy a' test más részeibe lerakja. Éppen midőn a' de la Misericordia kórházat meg-

látogatám, illy nemű nevezetes esetet beszéltek. — Egy beteg nő, ki éppen lázból lábadozott-fel, nagy fejfájást érte, melly mindig nagyobbodott 's végre halálát okozta. Felbontatása után fejében férgeket találtak. Azt tarták, hogy e' nő nyavalyája alatt orrába a' kék légy tojásokat tojt, ezek ott kikeltek, 's a' férgek agyvelejébe másztak, és a' fejfájás 's halál okai lettek. Nem sokára magam voltam hasonló eset tanúja. Egy néger rabszolga hosszas betegségéből kigyógyulván, a' kórházat elhagyá, midőn rögtön nagy fejfájás rohaná-meg. Egy brazíliai gyógyász trüszentő-gyökérport, mellyben kapott-nyakfü is vala, rendelt neki, mi heves trüszögést okozott, és száján 's orrán számtalan kis, félhüvelknyi hosszú, fekete fejű fejtér bogarat hajtott-ki, mellyek a' rothadt állati állományokban láthatókhoz hasonlítanak. A gyógyszernek néhány napig folytatása után a' féregkihányás 's fejfájás megszűnt. — Ugyan azon kórházban még más bogarat is láttam, melly a' test izmaiba, kivált a' lábszárakba vette magát. Ezt guinea-féregnek (Dragoneau, Sulaire de medine) nevezik; mivel azt hiszik, hogy a' négerek hozták Afrikából. Azok, kikben e' bogár van, mint mondják, akkor kapják azt, midőn álló pocsoltyákban fürödnek, vagy vizet olyan kutakból isznak, hol e' bogár lárvái vannak. Elejénte a' testrészen fájdalom nélküli daganat támad, melly végre fájdalmassá 's nagyobbá lesz, 's azután megfakad. A' fakadékban kis kemény testet találni, az a' féreg feje. A' sebész megfogja, tollszárhoz vagy egy darabka erősen összefontt gyapothoz köti, 's nagy vigyázattal, mige egy keveset megmozdítá, huzza azt. Illyen módon, mialatt a' testet, mellyre feltekergetik, forgatják, naponként egy részét huzzák-ki. Ha egészen ki van huzva, látni, hogy fejtér féreg 's alig olly vastag, mint egy vékony hegedűhur; de két lábnyi hosszú: két vége egyikén fekete pont van, mi fejének lenni látszik. Kihuzásában a' benszülött sebészek szerencsések, az európaiaknál. Ők megnyomván ujjaikkal a' sebes helyet, kipuhatolják a' féreg fekvését; ott, hol középtestét lenni hiszik, metszést tesznek, btyók alakban megfogják azt, 's mindkét végét kihuzzák. Mihelyt el van hárítva az ok, megszűnik minden fájdalom: de ha műtétkor ketté szakad a' féreg, hátramaradt része fájdalmas daganatokat okoz, sőt fenét is okozhat. — Illynemű harmadik bogár, mellyet Braziliában megvizsgáltam, mindig a' lábban találtatik. Neve Indiában Chique, Braziliában Besta de Bichu, portugál szó, melylyel minden nemű bogarat fejeznek-ki. Elejénte a' lábon, szokás szerint sarkon vagy bokán, kis daganatot, egyszersmind könnyű viszketést érez az ember. Mutakozván e' jelenségek, fölmetszik a' daganatot, 's abban egy zacskót találnak, mellyet gondosan kivesznek, 's a' beteg meg van gyógyítva. De ha a' zacskót ki nem veszik, vagy a' műtétkor ketté szakítják, nagy gyuladás támad, melly genyettséget szívárogtat, tovaraparózó fekélylyé fajul, ez ismét a' szomszéd részekre terjed, soha be nem gyógyul, 's gyakran gyógyithatlan sántikúláson végződik. E' betegség igen gyakori. A' négereknél, mivel a' homok 's porban meztelen lábbal járnak, majdnem közönséges. Cipők és csizmák sem oltalmazzák-meg tőle a' vagyonosb osztályt egészen, 's alig találni embert, ki attól mentve maradott volna.

Szerkeszti Mátray Gábor, halpiacson, Dencs-ház, 56-dik sz. a.

Nyomatik Trattner-Károlyi^o betűivel, angol vas-sajtón
uri utsza 453.